

Iskander Energy

20-ти април, 2012г.

Г-н Делян Добрев, Министър
Министерство на икономиката, енергетиката и туризма
Ул. „Триадница“ 8
София 1040, България

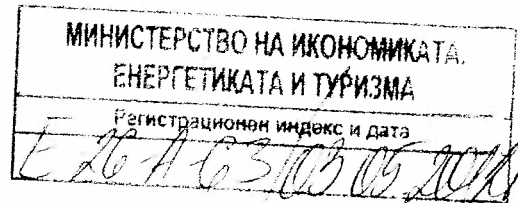
Уважаеми г-н министър Добрев,

Исклучително удоволствие беше да Ви срещнем наскоро с нашите местни партньори от Групата за научни изследвания и услуги (“SRSG”). Особено много оценихме Вашите искрени обяснения и предложения по отношение на въздействието на мораториума върху икономиката и нашата дейност, а също така и реакцията на Вашето правителство посредством формирането на парламентарна комисия, за разглеждане на въпросите за околната среда, бизнеса и стратегическите въпроси, свързани с метода “fracture stimulanon (хидравлично разбиване)” в България.

След нашата среща аз се срещнах с г-жа Бев Ода, министър на международното сътрудничество на Канада (която беше на посещение в Киев), информирах я за нашата дискусия и изказах предположението, че би било полезно да се предоставят канадски познания и опит на Вашата парламентарна комисия. Министърът взе под внимание моите коментари, а ние ще продължим да действаме с министър Ода и ще Ви информираме за резултатите. Междувременно, ние се надяваме, че кратката презентация на метода „Fracing (хидравлично разбиване)” (с автор Канадската Асоциация на производителите на петрол), която беше направена от Roger McMechan, нашия главен оперативен директор, е от полза. В допълнение, ние ще приветстваме възможността да предоставим помощ или информация за науката „Fracture stimulation (хидравлично разбиване)” на Вашето министерство и на парламентарната комисия, за да съдействаме за идентифицирането и оценката на различни въпроси и проблеми, свързани с тази жизненоважна технология.

Ние също така дискутирахме силното въздействие на мораториума върху икономическата жизнеспособност на нашата работна програма, включваща двете лицензионни споразумения за изследване и проучване на блоковете Градище и Килифарево. Към днешна дата и отсега нататък, ние искаме да уверим министерството, че нашият екип старателно и отговорно е следвал задълженията, отразени в нашите лицензионни споразумения. Все пак, с оглед на несигурността, причинена от мораториума, Iskander, като мажоритарен акционер, и от името на нашите партньори от Групата за научни изследвания и услуги (“SRSG”), бихме желали да поискаме б-

Превод от английски език

месечно удължаване за двете разрешителни (както е разрешено в член 6.13 в лицензионното споразумение) и да представим променена работна програма. В случай, че мораториумът бъде вдигнат в близко бъдеще, ние искаме да уверим Вашето министерство, че това удължаване и промяната на работния план няма да доведат до намаляване на нашите очаквани и планирани инвестиции в двата блока; напротив, това би разширило настоящата работна програма, за да се обработят отново всички съществуващи сеизмични данни за двата блока, както и да се дигитализират всички налични данни. Тази работа ще ни даде възможност да свържем тези сеизмични данни с регионалните и близките геологични формации, като в резултат от това ще можем по-добре да планираме и да се подготвим за програмата "2D Seismic Acquisition" в първата половина на 2013г., ако приемем, че мораториумът се вдигне дотогава. Този увеличаване в работния план ще изисква допълнително време, но постепенно нарастващата и подобрена информация ще доведе до по-добро картографиране на потенциалните кладенци и, накрая, до ускоряване на нашата програма за сондиране. Следователно, ние високо ще оценим благоприятното отношение на Вашето министерство към промените в нашата работа, които ще представим следващата седмица.

Също така, ние искаме да използваме възможността още веднъж да Ви поздравим със скорошното Ви назначение и Ви желаем успех и добро бъдеще.

С уважение,
/подпис/
Jaroslav Kinach,
Президент

Копия до:
Красимир Георгиев, председател, RSG
Калина Павлевчева, директор, RSG
Михаил Радев, директор, RSG
Roger McMechan, COO, Iskander Energy

Iskander Energy Corp.
4 Muzeyniy Provulok, ап. 6-3, Киев 01001, Украйна

Долуподписаната, Албена Калайджиева, удостоверявам верността на превода, извършен от мен от английски на български език на приложения тук документ. Преводът съдържа 2 (две) стр.

Преводач: Албена Калайджиева

From: Никола Сечкаръев <nikola_sechkariov@overgas.bg>
To: <e-docs@mee.government.bg>
CC: j.kirkov <j.kirkov@mee.government.bg>
Date: 11.05.2012 г. 15:23
Subject: Забрана - "шистов газ"

МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА ЕНЕРГЕТИКАТА И ТУРИЗМА	
Регистрационен индекс и дата	
94-З-50	14.05.2012

Уважаеми г-н Добрев,

В отговор на Ваше запитване от 02.05.2012 г., Ви предлагаме.

1. От представените варианти за изменение на т. 1 от Решението за забрана върху прилагането на технологията хидравлично разбиване при проучване и/или доби на газ и нефт на територията на Република България, приемаме предложния Вариант 1 в следния вид:

"т. 1. Забранява прилагането на технологията хидравлично разкъсване или всяка технология с друго наименование, която представлява едновременно нагнетяване на смес от течности, химични добавки и механични и/или органични пълнители в сондажи, водеща до образуване на нови и/или разширяване на съществуващи естествени пукнатини или пукнатинни системи в глинести нефто-газогенериращи скални формации, с цел извличане на природен газ от тях."

2. Предлагаме т. 3 да отпадне.

3. В т. 4 текста "считано от деня на обнародване на това решение" да се запише кое решение. Ако се чете, че това е решението обнародвано на 24.01.2012 г., то всички компании, които имат разрешения за търсене и проучване на територията на България, трябва вече да са глобени по 100 млн. лева.

4. В текста на т. 5, предлагаме следната редакция:

"т. 5. На физически и/или юридически лица, получили вече концесия за добив на нефт и природен газ, засегнати от настоящата забрана, се дава срок от 3 месеца от влизането в сила на настоящото решение, през което време трябва да представят за одобрение работни проекти, невключващи забранените методи."

5. Предлагаме в текста по т. 7 да придобие следния вид:

"т. 7. Забраните не се прилагат за научни изследвания, които отговарят на следните условия: финансирани са от европейските изследователски фондове, извършват се от независими и научни организации, нямат търговска цел, имат за предмет да проучат рисковете от добива на природен газ."

В приетата версия тази точка 7 има за цел да позволи тези проучвания с научни цели, а в последния ред ги забранява, т.к. препраща към т. 1, при което губи смисъл. Поради това предлагаме горния запис.

6. В точка 9 предлагаме да отпадне "включително и за акваторията ни в Черно море".

На разположение сме за допълнителни въпроси и коментари от Вашата страна.

С уважение,

Никола Сечкаръев
Ръководител проект "Търсене и проучване на нефт и природен газ"
"Овергаз Инк." АД

Николай Христов
Ръководител проекти "ПХГ и ПВГ"
"Овергаз Инк." АД

МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА,
ЕНЕРГЕТИКАТА И ТУРИЗМА

Регистрационен индекс и дата

E 26.9-72/03.05.2012

3 месеца
в а-р
04.05.2012
к.с. Н-К
А. Велева
Кирков

ДО

ГОСПОДИН ДЕЛЯН ДОБРЕВ

МИНИСТЪР НА ИКОНОМИКАТА,
ЕНЕРГЕТИКАТА И ТУРИЗМА

СТАНОВИЩЕ

ОТ

„ГРУПА ЗА НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И
СЕРВИЗ“ АД, със седалище и адрес на
управление София, бул. „Фритьоф
Нансен“ 9, ЕИК 201486799,

ТИТУЛЯР НА РАЗРЕШЕНИЕ за търсене и
проучване на нефт и природен газ в блок
1-16 Градище и ТИТУЛЯР НА РАЗРЕШЕНИЕ
за проучване на нефт и природен газ в
блок Килифарево

ОТНОСНО:

ИСКАНЕ ЗА СТАНОВИЩЕ ЗА ПРОМЯНА НА
Решение на Народното събрание за
забрана върху прилагането на
технологията на хидравлично разбиване
при проучване и/или добив на газ и нефт
на територията на Република България от
18.01.2012

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

Във връзка с получени от нас проекто-текстове за инициране на промяна в Решение на Народното събрание за забрана върху прилагането на технологията на хидравлично разбиване при проучване и/или добив на газ и нефт на територията на Република България от 18.01.2012, екипът на „ГРУПА ЗА НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И СЕРВИЗ“ АД изразява следното становище:

Считаме, че и двата варианта за промяна в забраната за прилагането на технологията на хидравлично разбиване при проучване и/или добив на газ и нефт са неприемливи и неработещи от гледна точка на инвеститорския интерес. Причината за това има два основни аспекта – геолошко-проучвателен и бизнес-инвестиционен, които са взаимосвързани.

Действащата в момента забрана на практика възпрепятства изцяло както търсенето, проучването и добива на шистов газ, така и на конвенционален газ. Нашето дружество е титуляр на две Разрешения за търсене и проучване на природен газ и нито една от двете работни програми не предвижда добив на шистов газ. Независимо от това обаче по мнение на експертите геолози стимулация на резервоарите ще се наложи поради лошите резервоарни

свойства на скалите в България като цяло. Това е категорично доказано от правените десетилетия геоложки проучвания и добив на природен газ в България. В този смисъл ние категорично заявяваме мнението си, че забраната в този вид трябва да отпадне т.к. никой инвеститор не би финансирал работа по обработка на геоложки данни и информация, ако няма сигурността, че може да прави проучвателни сондажи. В този смисъл нашето разбиране и очакване е за промяна в съответното законодателство, което да постави ясни правила и критерии за това как и при какви правила и процедури да се извършва стимулирането на природните резервоари. В съседните на България страни (Румъния, Турция, Сърбия) забранените с Мораториума методи за проучване и добив са разрешени, което само по себе си обезмисля териториалната забрана на същите в България. Проучването ни показва, че във всички държави, в които се добива природен газ, стимулацията е разрешена и регламентирана от действащото законодателство, съответстващи на добрата нефтена практика като Русия, Канада, САЩ, Украйна, Германия и т.н. Бихме се съгласили да се предвиди изготвяне и процедиране на ОВОС на по-ранен етап в проучвателната работа, който да гарантира екологосъобразно проучване и добив на природен газ, както и стриктен контрол от страна на компетентните органи.

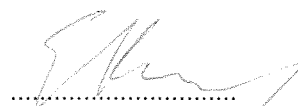
Личният ни опит от работа с чуждестранни компании в сектора безспорно показва категоричен отлив на инвестиционен интерес към България в ситуацията на действащ мораториум на проучванията и добив на природен газ. Има реална опасност и действащите в момента в България чуждестранни компании да оттеглят трайно интереса си и финансирането от проекти в България, от което ще загубят всички. Съществува очакване за разумно обществено съгласувано и екологично регламентирано разрешено стимулиране, независимо дали се отнася за проучвателни сондажи на шистов или конвенционален газ. Отпадането на забраната респ. реализирането на проучването и добива на природен газ, ще позволи в България да диверсифицира енергийните си източници, което трябва да се разглежда като част от националната сигурност.

„ГРУПА ЗА НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И СЕРВИЗ“ АД изразява готовност за подкрепа на МИЕТ в процеса на разрешаване на въпроса с действащата в момента забрана, чрез нейната отмяна. От страна на екипа на ГНИС АД можем да предоставим при необходимост експертна подкрепа чрез двама от геолозите на компанията, а именно:

Главен асистент Михаил Радев -0877/ 725 835

Доцент д-р Емил Кожухаров – 0887/ 852 413

С уважение:

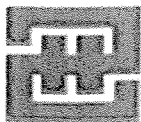

Е. Кожухаров

Проджект мениджър

„ГНИС“ АД

ПРОУЧВАНЕ И ДОБИВ НА НЕФТ И ГАЗ АД

1080 София, ул. „Стефан Караджа“ №2
Тел. 02/ 980 16 11; факс 02/ 980 20 32
www.ogep-bg.com

5870 Д. Дъбник, ул. „Д. Дебелянов“ №12
тел. 064/ 880 445; факс 064/ 880 449
e-mail: office@pdng-bg.com

ДО
МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА,
ЕНЕРГЕТИКАТА И ТУРИЗМА
ДИРЕКЦИЯ "ПРИРОДНИ РЕСУРСИ И
КОНЦЕСИИ"

МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА,
ЕНЕРГЕТИКАТА И ТУРИЗМА

Регистров номер индекс и дата

Е 26/11-65/11.05.2012

*Купенов
Директор
Дирекция "Природни ресурси и концесии"*

СТАНОВИЩЕ

ОТНОСНО: Проект за изменение на приетото на 18.01.2012 г. Решение на Народното събрание на Република България за забрана върху прилагането на технологията хидравлично разбиване при проучване и/или добив на газ и нефт на територията на Република България

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Във връзка с обсъждането и подготовката на проект на Решение за изменение на горесцитираното Решение на Народното събрание на Република България от 18.01.2012 г., изразяваме следното становище:

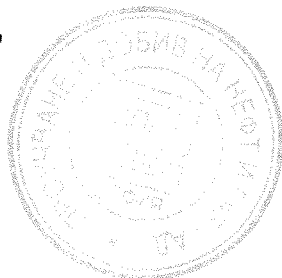
Считаме, че от разработените варианти за изменение на т.1 от Решението следва да се приеме Вариант 1 със следните допълнения, с оглед прецизиране на текста:

т.1. Забранява прилагането на технологията на хидравличен разрыв или всяка технология с друго наименование, която представлява едновременното нагнетяване на смес от течности, химични добавки и механични и/или органични пълнители в сондажи, при налягане, водещо до образуване на нови и/или разширяване на съществуващи естествени пукнатини или пукнатинни системи в плътни, непроницаеми глинести нефто-газогенериращи скални формации, с цел извличане на нефт и/или природен газ от тях.

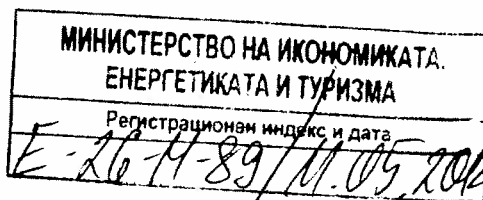
Считаме, че с предложеното изменение няма да се промени целта и волята на законодателя приел решението, а именно да се забрани и санкционира прилагането на технологиите, използвани понастоящем за **проучване и добив на шистов газ**, като същевременно ще могат да бъдат разграничени компетентно и ясно стандартните и общоприети в световната и българската сондажна практика методи и технологии, извършвани за разкриване, оценка и експлоатация на конвенционалните природни резервоари на въглеводороди (в т.ч. действащите находища на нефт и/или природен газ) и осигуряващи нормалния процес на сондиране, циментации, ремонти на обсадни колони, операции по ликвидиране на технологични аварии, фонтанирания на въглеводороди и др.

С уважение,

Росен Годоров
Директор "Проучване"
София,
03.05.2012 г.

Изх. №. 12-05-04-О / 11.05.2012 год.

МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА, ЕНЕРГЕТИКАТА И ТУРИЗМА

Ул. "Славянска" №8
София 1000

На вниманието на: г-н Делян Добрев – Министър на икономиката, енергетиката и туризма

Относно: Становище по предложение за промяна на т. 1 от Решение на Народното Събрание от 18.01.2012 год. за забрана върху прилагането на технологията хидравлично разбиване при проучване и/или добив на газ и нефт на територията на Република България

Уважаеми Господин Министър,

Благодарим за възможността да споделим официално становището си по предлаганата промяна в текста на т. 1 от горното Решение на Народното Събрание.

Както знаете, Мелроуз Рисорсиз, освен концесионер на находища "Галата", "Каварна" и "Калиакра", разположени в континенталния шелф и в изключителната икономическа зона на Република България в Черно море, е и титуляр на разрешение за търсене и проучване на нефт и природен газ в Блок "Галата".

В тази връзка бихме искали да отбележим, че така записан, съществуващият текст в своята цялост ни поставя в невъзможност да изпълним задълженията си, произтичащи от сключения договор за търсене и проучване.

След получаване и запознаване с двата варианта за нов текст на т. 1, считаме, че текстът на вариант 1 е по-удачен, като предлагаме той да бъде прецизиран с оглед избягване на недоразумения и нееднозначни интерпретации. Нашето предложение за текст е следното:

"Т.1. Забранява метод на стимулация, прилаган в наклонено-насочени и хоризонтални сондажи чрез технологията на хидравличен разрыв или всяка технология с друго наименование, която представлява едновременното нагнетяване

Мелроуз Рисорсиз

Ул. "Николай Хайтов" №2 • София 1113 • България
Тел.: ++359 (0)2 971 47 56
Факс: ++359 (0)2 971 22 71
Email: melrose.sofia@mail.orbitel.bg

ул. "Марко Балабанов" 32 • Варна 9000 • България
Тел.: ++359 (0)52 699 556
Факс: ++359 (0)52 601 195
Email: melrose.varna@mail.orbitel.bg

на специално подготвена смес от течности, химични добавки и механични и/или органични пълнители в сондажи, водеща до образуване на нови и/или разширяване на съществуващи естествени пукнатини или пукнатинни системи в глинести нефтогазогенериращи скални формации с ниска проницаемост, с цел стимулиране извличането на нефт и/или природен газ от тях."

С уважение:

Дориета Ангелова
(Управител)

Мелроуз Рисорсиз

Ул. "Николай Хайтов" №2 • София 1113 • България
Тел.: ++359 (0)2 971 47 56
Факс: ++359 (0)2 971 22 71
Email: melrose.sofia@mail.orbitel.bg

ул. "Марко Балабанов" 32 • Варна 9000 • България
Тел.: ++359 (0)52 699 556
Факс: ++359 (0)52 601 195
Email: melrose.varna@mail.orbitel.bg

МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА, ЕНЕРГЕТИКАТА И ТУРИЗМА
Регистрационен индекс и дата
94-Р-50/14.05.2012

До
Министър Делян Добрев

Министерството на икономиката,
енергетиката и туризма

Относно: решение за забрана на технологията
хидравличен разрыв на територията
на Република България

Мнение

от доц. д-р Радослав Наков
Геологически институт, БАН
Председател на Българското геологическо дружество

Уважаеми г-н Министър Добрев,

Приветствам инициативата на МИЕТ да внесе предложение за изменение в текста на т.1 от приетото на 18.01.2012г. решение на Народното събрание за забрана върху прилагането на технологията хидравлично разбиване. Според мен самото решение бе взето прибързано и доста неаргументирано. Считам, че е много по-добре да се приеме регулаторна база гарантираща безопасното прилагане на технологията, а не нейната забрана.

Конкретно по поставените въпроси предпочитам като цяло вариант 1 на т. 1. Тя е по-конкретна и стегната. Вариант 2 преповтаря нещата няколко пъти. Предлагам следните възможни допълнения на основата на предложения Вариант 1, във вид на три варианта.

1-ви Вариант

Т.1. Забранява прилагането на технологията на хидравличен разрыв или всяка технология с друго наименование, която представлява едновременното нагнетяване на смес от течности, химични добавки и механични и/или органични пълнители в сондажи, водеща до образуване на техногенни (нови) и/или разширяване на съществуващи естествени пукнатини или пукнатинни системи в глинести-нефто-газогенериращи скални формации, при прокараване на хоризонтални сондажи с цел извличане на нефт и/или природен газ от тях.

2-ри Вариант

Т.1. Забранява прилагането на технологията на хидравличен разрыв или всяка технология с друго наименование, която представлява

едновременното нагнетяване на смес от течности, химични добавки и механични и/или органични пълнители в сондажи, водеща до образуване на техногенни (нови) и/или разширяване на съществуващи естествени пукнатини или пукнатинни системи в глинести-нефто-газогенериращи скални формации, при прокаряване на хоризонтални сондажи с цел извличане на нефт и/или природен газ от тях, в непосредствена близост до водоносни хоризонти с води използвани за питейни и битови нужди.

3-ти вариант

Т.1. Забранява прилагането на технологията на хидравличен разрыв или всяка технология с друго наименование, която представлява едновременното нагнетяване на смес от течности, химични добавки и механични и/или органични пълнители в сондажи, водеща до образуване на техногенни (нови) и/или разширяване на съществуващи естествени пукнатини при прокаряване на хоризонтални сондажи или пукнатинни системи в глинести нефто-газогенериращи скални формации, с цел извличане на нефт и/или природен газ от тях, в непосредствена близост до водоносни хоризонти с води използвани за питейни и битови нужди.

Коментар на предложенията.

1. Смятам, че е важно да се подчертае, че технологията хидравличен разрыв се смята за възможно опасна само при хоризонталните сондажи, когато има опасност предизвиканите пукнатини да излязат извън продуктивния пласт и да замърсят питейни водоносни хоризонти.
2. Последното е възможно когато технологията се прилага близо до повърхността, където са потенциалните водоносни хоризонти.
3. Може да отпадне само „глинести“ или „глинести нефто-генериращи“. Технологията може да се прилага и за неглинести скали, а за втория израз след това се уточнява, че става дума за нефт и газ.
5. Искам да подчертая, че тази технология се използва и при хидрогеоложкото сондиране за увеличаване притока на пластова вода, а не само при сондиране за нефт и газ.
4. Прилагането на забраната за използването на хидравличния разрыв при вертикални сондажи, както се разбира понастоящем ще обезмисли изобщо търсенето на нефтени и газови залежи и ще отблъсне инвестиционните намерения.

Готов съм да участвам на евентуалната работна среща по проблема.

11. 05. 2012 г.

С уважение:

/доц. д-р Радослав Наков/

Изх. Ном. 051-12/11.05.2012г.

МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА,
ЕНЕРГЕТИКАТА И ТУРИЗМА

Регистрационен индекс и дата

26-2-114 / 11.05.2012г.

ДО
МИНИСТЪРА НА
ИКОНОМИКАТА, ЕНЕРГЕТИКАТА И
ТУРИЗМА

Становище на Дайрект Петролеум България ЕООД, по предложените редакции на текстовете от точка първа от Мораториумът за търсене и проучване на „шистов газ“.

УВАЖАЕМИ Г-Н ДОБРЕВ,

Предложените текстове и в двата предложени варианта категорично не ни устройват.

Дайрект Петролеум вече няколко пъти предлага коригиран текст за изменение и допълнение на Решението за забрана върху прилагането на технологията хидравлично разбиване при проучването и добива на нефт и газ.

Самата идея на това решение (макар и дълбоко погрешна) се отнася до проучването и добива на т.н. шистов газ и в никакъв случай не трябва да пречи при проучването и добива на другите видове (конвенционален) газ.

Преди да се въвежда каквато и да било забрана върху прилагането на технологията известна отдавна в геологопроучвателната и сондажна практика като хидравличен разрив, следва да се има в предвид, че тя се прилага от средата на седемдесетте години у нас като метод за усвояване и стимулиране на добивните газове и нефтени сондажи, при по-плътни карбонатни колектори.

Тук следва да се дефинира и понятието добив на т.н. шистов газ. Поради изключително високата плътност на глинестите колектори съдържащи „шистовия газ“, неговото извличане става посредством хоризонтални сондажи, прокарани по протежение на продуктивния пласт на разстояние от 1-2 и повече километра. Тези хоризонтални участъци от сондажите подлежат на стимулиране чрез хидравлични разриви по цялото им протежение. Именно мащабът на провеждане на тази технология е обект на дискусия по отношение степента на въздействие върху околната среда. По този именно начин се получава приток на природен газ в целия хоризонтален километров участък, което прави добива от такъв колектор ефективен.

Когато прокарваме вертикален сондаж, той пресича продуктивния пласт на няколко десетки мерти само и стимулирането чрез хидроразрив се провежда в този малък интервал, въздействието върху околната среда е пренебрежимо слабо и никога до сега не са възниквали каквито и да било проблеми в десетките и стотици проучвателни и добивни сондажи в България.

В тази връзка, с цел да не се смущава процеса на проучване и добив на конвенционален природен газ, в точка първа от Решението за забрана върху

прилагането на...., следва не само да отпадне ограничението за налягане от 20 бара, но и да се добави текст, че забраната се отнася само до хоризонталната част на сондажа, като тя се дефинира какво представлява.

Текстът може да изглежда по следния начин:

Забранява прилагането на технологията хидроразрив, (хидрофракинг), фракинг и сходни на него методи, в хоризонталната част на сондажите, при проучване и/или добив, с цел извличане на нефт или природен газ на територията на Република България. Хоризонтална част на сондажа се приема тази част, която пресича продуктивния пласт под ъгъл по-голям от 45 градуса спрямо вертикалата, определена за всяка точка по неговото протежение.

Този текст бе обсъден и съгласуван с г-н К. Темелков от Булгартрансгаз. Моля да се вземе нашето предложение в предвид и се отстоява пред Комисията с оглед възможностите за ефективен добив на природен газ от конвенционалните находища.

В допълнение към гор изложеното, бих искал да отбележа следното.

Сериозността на проблема е висока и това поставя въпроси пред фирмата инвеститор, относно степента на сигурност при реализацията на инвестиционното намерение. Което от своя страна поражда и идеята за преразглеждане на инвестиционната и политика.

Вземете под внимание и следното: Ние сме един от операторите в последна фаза на развитие преди кандидатстване за концесия за добив и това е критична точка, която не би позволила спекулативните действия на трети лица.

Опазването на природата е на първо място в международните сондажни и добивни практики. И ние като оператор на световно ниво и граждани на нашата държава следим за изпълнението и стриктния контрол по отношение опазването на природата.

Предложените текстове, поставят все още под въпрос дори и конвенционалните методи на добив.

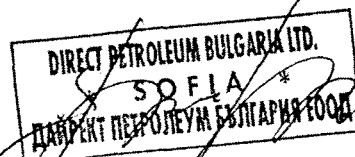
Технологиите за добив и разработка са комплекси и забранявайки едно то създава възможности за интерпретации и тълкования със спекулативен характер, което възпрепятства конкурентното развитие на цял отрасъл от индустрията. (Пример е старият текст със 20 атмосфери, което практически забрани сондирането на сондажи по-дълбоки от двеста метра).

Нашето предложение представено по-горе считаме за добре обосновано и ще даде възможност на по-нататъчното развитие на търсенето и проучането на нефт и газ в България.

Отново изразявам категоричното становище на Дайрект Петролеум, за необходимостта от ограничаване на тази забрана само до хоризонталната част на сондажите.

Както Ви е известно газовите находищата в Койнаре и Етрополе са конвенционални но с достатъчно плътни колектори от хидротермално променени доломити в Койнаре и аргилити в Пещене. Техният добив ще се осъществява от вертикални сондажи, но ефективността значително би се увеличила след известна стимулация, каквато се прави от години в България.

Много настоятелно моля за подкрепа на това предложение с оглед запазване инвестиционния интерес на фирмата майка, който е силно разколебан в настоящия момент. Считаю, че въвеждането на откритите газови находища в експлоатация е от изключителен интерес не само за инвеститорите, но и най-вече за страната ни.

С уважение:

Стефан Анастасов
(Управител)

МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА, ЕНЕРГЕТИКАТА И ТУРИЗМА
Регистрационен индекс и дата
94-Ж-80/11.05.2012г

До: Министерство на икономиката,
енергетиката и туризма
На вниманието на Министър Добрев

Относно: Становище във връзка с проект-решение на Комисията към Народното събрание за изменение на Решение на Народното събрание от 18 януари 2012г. за забрана върху прилагането на технологията хидравлично разбиване при проучване и/или добив на газ и нефт на територията на Република България (ДВ, брой:7, от 2012г.)

Уважаеми Министър Добрев,

Изпращаме Ви за сведение нашето становище със следния текст:

Т.1. Забранява прилагането на технологията на хидравличен разрив или всяка технология с друго наименование, която представлява едновременното нагнетяване на смес от течности, химични добавки и механични и/или органични пълнители в сондажи, водеща до образуване на нови и/или разширяване на съществуващи естествени пукнатини или пукнатинни системи в глинести нефто-газогенериращи скални формации, с цел извличане на нефт и/или природен газ от тях, при условие, че не е разработена надеждна конструкция на проучвателния (експлоатационния) сондаж за защита на околната среда и технология за обезвреждане на отпадните води в проекта на компанията изпълнител.

11.05.2012г.
София

С уважение, д-р инж. Крум Христов
Експерт по проблемите на природния газ

Проучвателна дейност чрез използване на метода хидравлично разкъсване на продуктивния хоризонт

№	СТРАНА	Прогнозни запаси на шистов газ /трлн.м ³ /		Енергийни компании участващи в проучването	Действителен експериментален добив на шистов газ към 30.04. 2012	Възможен добив с търговска стойност	Източник на информация
		геоложки (потенциални)	технически (извлекаем)				
I. Страни в напреднал стадий на проучвателна дейност за шистов газ							
1	Полша	около 5,3-8,5	1,5-5,3 /по изявление на Grzegorz Pytel от института Sobieski/	Exxon Mobil, Chevron, Marathon Oil, Talisman, ENI и 3Legs Resources, San Leon Energy, Strzelecki Energia SA, Emfesz, BNK Petroleum, Halliburton, Composite Energy, Cuadrilla и Realm Energy	Експериментален добив, в т.ч. от втората половина на 2010г. във воеводство Люблин и от 21 юни 2011г. в района на Балтийския басейн	Първоначален добив на шистов газ от порядъка на 5,3 млрд. м ³ в края на 2014г. или началото на 2015г.	1. Aurelian Discovers Gas at Krzesinski-1 Well in Poland, http://www.naturalgaseuro.pl.com/18.10.2011 2. Insight: Poland's Shale Gas Play Takes on Russian Power, by Michael Kahn, Braden Readall and Gabriela Baczynska, LESNIOWICE, Poland/Thu, Feb 9, 2012 12:29 pm ESI 1
2	Украйна	около 2,7-5,6 /Басейн Люблин /Полша-Украйна/ 1,4-4,2 /Басейн Днепър-Донецк 1,34 трлн.м ³ /	1-5-2,5 /по изявление на украинския енергиен министър Юрий Бойко/	Kulczyk Oil Ventures, Exxon Mobil, Shell с Naftogaz, Chevron, Halliburton и Total	Експериментален добив около 690 хил.м ³ за денонощие, считано от Второто полугодие на 2011г.	Първоначален добив на шистов газ около 4-5 млрд.м ³ на година в периода 2013-2014г. по оценка на Даниел Йерхин - Директор на IHSCERA	1. Shell, Chevron, Others Look To Play In Ukraine's Shale Gas and Oil Fields, by Taras Berezowsky on August 23, 2011 http://www.agmetaminer.com 2. Ukraine Gets Ready to Tap Shale Gas, August 24, 2011/11:00 am, http://www.stateimpact.npr.org 3. Gas Fracking Starts In Ukraine, published: Nov.4, 2011 at 6:58 am http://www.upi.com
3	Турция	около 0,425		TransAtlantic с партньори Valeurd Energy и Pinnacle Turkey Holding Co	Експериментален добив от 5 сондажа, приблизително по 56 635 м ³ /ден или общо за всички от сондажи около 283 хил.м ³ /ден, считано от 2-рото полугодие на 2011г.		1. NGFE Reports: Prospects for Shale Gas In Turkey, http://www.naturalgaseurope.com/30.06.2010 2. SHELL AND TURKEY OIL AND GAS DEAL, posted by Ricky Carbis on November 25, 2011, http://www.easymovetoturkeywordpress.com 3. Trans Atlantic Petroleum Provides Operational Update http://www.naturalgaseurope.com/10.01.2012

II. Страни в начален етап на проучвателна дейност

1	Румъния	около 0,3-0,5		Chevron в три шистови полета в Югоизточна Румъния (Северна Добруджа)	Начало на сондажна дейност през Второто полугодие на 2012г. и вероятно добив на шистов газ с търговска стойност в началото на 2015г.	1.Romania Explores Shale Gas Possibilities, http://www.naturalgaseurope.com/16.09.2011 2.Sterling Eyes Romanian Shale Gs, http://www.naturalgaseurope.com/27.10.2011 3.Romania Requires Legislation to Underpin Shale Exploration, http://www.naturalgaseurope.com/02.12.2011 4.Romania Needs Shale Gas Industry Regulation-NAMR, Fri, Dec 2, 2011 http://www.reuters.com , by Angela Bulgari	1.Hungary:Falcon Oil & Gas Announces LOI with Nafting Industrija Srbije for Mako Trough project, http://www.energypedia.com , 14 Jun 2011 2.Shale Success: Keeping Operations in House and Stay Transparent published September 28, 2011, http://shalegas.com.uk 3. Hungary Wants to Diversify Away From Russian Gas, The Wall Street Journal, September 23,2011
2	Унгария	около 0,2 /Югоизточни унгарски басейни/ /		Exxon и Falcon RAG и Cuadrilla Resources в партньорство с унгарската MOL Group	Прокарани са нови 2 броя проучвателни сондажи чрез използване технологията хидравлично разкъсване, но все още не е извършено. Предполага се евентуален експериментален добив през 2015-2016г.		
3	Дания	около 0,650 /Северната част на п-в Ютланд/		Френско-датската компания France Total E&P Denmark в партньорство с датската държавна компания Nordsofonden	Предстои прокаране на проучвателни сондажи до края на 2015г. и тестване за наличие на шистов газ с търговска стойност. Вероятен експериментален добив в началото на 2020г.	1.Shale Gas Investigations In Denmark:Lower Paleozoic Shales on Bornholm, by Niels Hemmingsen, Schovsbo Arn Thorshoj Nielsen, Kurt Klitten. 2. Shale Gas In Denmark , SA/DROOS, advokkat-firma 3.Denmark Hoping for Shale Gas 25.01.2012, http://www.naturalgaseurope.com	

III. Страни с отказ от проучвателна дейност за неопределен период

1	Франция	около 5,0	<ul style="list-style-type: none"> • Политически - в настоящия момент върви подготовка за президентски избори • Корпоративни интереси на изключително силно лоби на Атомната енергия • Наличие на 60 млрд. барела нефт в Парижкия басейн • Наличие на природен газ по газопровод от Алжир до Франция и др. европейски страни • Наличие на природен газ от газопровода „Северен поток“ 	<p>1.France: Shale Gas Is Indispensable , http://www.naturalgaseuropa.com 30.08.2011</p> <p>2.Why Search for Shale Gas, http://www.skiferogas.dk</p> <p>3.Total to Challenge French Government's Revocation of shale Gas Permit 11/30/2011 http://www.bgi.com</p> <p>4.Le Figaro-Should France Exploit its Shale Gas Reserves ?</p> <p>5.The Logic behind France's cancellation of Shale Gas Leases, by Michael Linch http://www.gpeus.com</p> <p>6.France:Shale Gas Debate to be Renewed, http://www.naturalgaseuropa.com, 16.02.2012</p>
2	Норвегия	Около 2,35	<ul style="list-style-type: none"> • Има утвърдени технически(извлекаеми) запаси от конвенционален природен газ от порядъка на 24 трлн.м³ • Предстои утвърждаване на нови технически (извлекаеми) 25 трлн.м³ газ, т.е. страната разполага с общ ресурс от конвенционален природен газ около 49 трлн.м³ 	<p>1.No Norwegian Shale Gas Extraction,by Inger Johanne Stenberg 03.11.2010, http://www.oilinfo.no</p> <p>2..Norway's Shale Gas, Wednesday,06 April 2011, http://www.nohotair.co.uk</p> <p>3.Shale, LNG, and Norwegian Gas, Friday, 009 September 2011 08:31 http://www.nohotair.co.uk</p>
3	България	около 0,3-1,0	<p>Панически страх от замърсяване на водоносните хоризонти на Добруджа, водите на р.Дунав, Черно и Бяло море, а в екстремни случаи и водите на Средиземно море.</p>	<p>Решение на Народното събрание, публикувано в Държавен в-к, бр.7/24.01.2012г. за забрана на работата при проучване или добив на нефт и газ</p> <p>Ограничението, налягане над 20 атм., блокиране работата на Булгартрансгаз за доизграждане на ПГХ Чирен.</p>

ОТ ПОСОЛСТВО-БУКУРЕЩ

ОТКРИТА
ОБИКНОВЕНА

Изх. № 311 /03.04.2012 г.

A. Велева
6.4.12: [Signature]

ДО:

МВнР – Дирекция „Съседни страни” *

МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА, ЕНЕРГЕТИКАТА И ТУРИЗМА
Регистрационен индекс и дата
57-00-224 / 04.04.2012

Министерство на икономиката, енергетиката и туризма *

P. Николов
D. Найденов
и-и: А. Тасилов
К-и: [Signature]
К-в: [Signature]
04.04.2012

Относно: Проучване и добив на шистов газ в Румъния.

На 28 март 2012 г. в Държавен вестник на Румъния беше публикувано Решение на правителството, с което се дава нефтена концесия на компания Шеврон за проучване, разработване и експлоатация на райони за добив на нефт и природен газ в 3 параметри: Адамклиси, Костинеци и Вама Веке. В тази връзка в румънската преса се появиха съобщения, че компания Шеврон е получила правото за проучване и експлоатация на шистов газ в района на румънското крайбрежие. Днес информационната агенция HotNews публикува обширно интервю на тази тема с председателя на Националната агенция за минерални ресурси (НАМР) Александру Патруци. Поради интереса към темата Ви изпращаме накратко декларациите на Патруци в интервюто:

[Handwritten signature]
[Handwritten signature]

- На първо място договорите са нефтени, което означава, че всяка компания има правото да проучва всички форми на въглеродороди, които се намират в тази час от подпочвата, за която е получила правото за проучване и евентуално за експлоатация.
- В Румъния всички нефтени договори и лицензи за експлоатация са класифицирана информация в категорията служебна тайна.
- По принцип всяка компания, които притежава нефтен договор в Румъния, може да извършва проучвания за тези неконвенционални ресурси (шистов газ).
- В последно време намерение да проучват и експлоатират шистов газ са заявили повечето от компаниите, които притежават нефтени договори, включително **Petrom**, **Romgaz**. **Mol** също е изразила намерението си, още **Sterling** и **East-West**.
- Това е ресурс, който нито една държава или компания не си позволява да пренебрегне и да не проучва с оглед евентуална експлоатация, разбира се съгласно най-добрите практики и с минимално въздействие върху околната среда.
- В момента, както впрочем и другите страни в Европа, не сме в ситуация да можем да кажем кои са перспективните зони или кои са ресурсите на тези неконвенционални скали. Ние сме в началото на период, в които проучваме възможните скали, носители на този неконвенционален газ. През миналата година, по инициатива на Агенцията, в рамките на националната геоложка програма, група специалисти анализираха всички съществуващи в архивите на Румъния данни и изготвиха първия етап във връзка с възможността за съществуването на скали, които да съдържат неконвенционален газ и

петрол. Първият етап на това проучване беше финализиран и то продължава и през тази година. Познаваме по принцип скалите, в които биха могли се намират неконвенционални въглеводороди ... има много информация и ние се намираме в предварителна фаза на проучване на тези възможности, изхождайки от съществуващите данни.

- Изхождайки от резултатите от това проучване, като основен ефект върху околната среда остава едно възможно, подчертавам термина „възможно“, замърсяване на подпочвените води. Това замърсяване би могло да стане само при неспазване технологиите на пробиване и циментация на сондите, а не поради използването на определен метод ... Въпросът е да се спазва технологията и да се спазва законодателството в областта на природните ресурси и законодателството в областта на околната среда, така че въздействието върху околната среда да бъде минимално.

- Хидравличният метод е стандартен и се използва в петролната индустрия от десетки години. Новият проблем, свързан с експлоатацията на неконвенционален газ, е в това, че този метод на хидравличен „фракнинг“, който първоначално се прилага във вертикална сонда, е бил комбиниран с хоризонтални „фракнинги“. **Поради началната фаза на изследванията, в която се намираме, хидравличният „фракнинг“ няма да бъде използван в Румъния при неконвенционалния газ в следващите години.**

- Инвестициите в трите параметри в южната част на Добруджа (Адамклиси, Вама Веке и Костинеци) през следващите 4 години, състоящи се в реализиране на проучванията и изкопаване на 8 класически сонди без хидравличен „фракнинг“, се равняват на над 80 млн. долара.

- В Бърлад бяха извършени сеизмичните проучвания и през следващите 2 години следва да се реализират 2 пробива за вертикална експлоатация на дълбочина 2.500-3.500 м и в зависимост от резултатите от тези пробиви да бъде направен още един допълнителен пробив. (През февруари 2011 г. компанията Шеврон закупи правото за концесия на параметър Бърлад с площ от 600 000 ха от фирмата Regal Petroleum, за което заплати 25 млн. долара – бел. автора)

- Всички дейности, които се осъществяват в рамките на един нефтен договор, са регламентирани от гледна точка на околната среда. Фазата на проучване е фаза, изрично упомената в европейското и румънското законодателство като фаза, която не изисква ОВОС. За експлоатацията е необходима оторизация за околната среда, която е изключително подробна и в която се определят всички условия, които трябва да бъдат спазени.

- Законодателството в Румъния ще бъде подобро и допълнено (в Румъния не съществува специално законодателство за шистовия газ – бел. агенцията)... Румъния напълно е приела законодателството на ЕС в областта на околната среда. Ако се наложат допълнителни регламенти – това е работа на работната група, създадена на ниво ЕК през януари 2012 г., за да анализира въпроса с шистовия газ, в която участват и румънски експерти от НАМР и от Министерството на околната среда.

Изготвил: Джованина Докова, първи секретар

Одобрил: Валентин Радомирски, посланик

**БЪЛГАРСКА МИННО-
ГЕОЛОЖКА КАМАРА**

1309 София Бул. „Ал. Стамболийски“ №205 ет.2 стая 30
Тел./Факс: 822 9373; Е-поща: office@bmgk-bg.org
Интернет страница: http://www.bmgk-bg.org

**BULGARIAN CHAMBER OF
MINING AND GEOLOGY**

205, Al. Stamboliski Blvd., fl. 2; 1309 - Sofia
Tel/Fax: +359 2 822 9373; Email: office@bmgk-bg.org

МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА, ЕНЕРГЕТИКАТА И ТУРИЗМА
Регистрационен индекс и дата
92-00-93/24.01.2012

Изх.№ 4 / 23.01.2011 г.

ДО

**Г-ЖА ЦЕЦКА ЦАЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ**

**Г-Н БОЙКО БОРИСОВ
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ**

**Г-Н ТРАЙЧО ТРАЙКОВ
МИНИСТЪР НА ИКОНОМИКАТА,
ЕНЕРГЕТИКАТА И ТУРИЗМА**

**Г-ЖА НОНА КАРАДЖОВА
МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ**

**Г-Н САШО ДОНЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БСК**

**Г-Н ОГНЯН ДОНЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КРИБ**

**Г-Н ПЛАМЕН ДИМИТРОВ
ПРЕЗИДЕНТ НА КНСБ**

**Д-Р КОНСТАНТИН ТРЕНЧЕВ
ПРЕЗИДЕНТ НА КТ „ПОДКРЕПА“**

**С Т А Н О В И Щ Е
НА БЪЛГАРСКАТА МИННО-ГЕОЛОЖКА КАМАРА**

**ОТНОСНО: Прието на 18.01.2012 г. Решение на Народното събрание на Република
България за забрана на проучванията и добива на шистов газ.**

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА,

С приетото на 18.01.2012 г. Решение на Народното събрание, в отговор на изразени обществени настроения срещу добива на т. нар. шистов газ, се въведе перманентна и безсрочна забрана за извършване на търсене, проучване и добив на

Член на:

1

Member of:

БЪЛГАРСКА МИННО-ГЕОЛОЖКА КАМАРА

1309 София бул. „Ал. Стамболийски“ №205 ет.2 стъпа 30
Тел./Факс: 822 9373; Е-поща: office@bmgk-bg.org
Интернет страница: http://www.bmgk-bg.org

BULGARIAN CHAMBER OF MINING AND GEOLOGY

205, Al. Stamboliski Blvd., Fl. 2; 1309 - Sofia
Tel/Fax: +359 2 822 9373; Email: office@bmgk-bg.org
Web page: http://www.bmgk-bg.org

нефт и природен газ, чрез прилагане на набор от технологии (изброени в решението), за чието пряко или косвено въздействие върху компонентите на околната среда на територията на страната все още липсват целенасочени и надлежно разработени компетентни анализи и оценки.

В тази връзка считаме, че така приетото решение следва да се разглежда само като временна превантивна мярка до приемането на адекватно и съответстващо на европейската практика регламентиране на дейностите, екологичните изисквания и нормативните ограничения при изпълнението на инвестиционни проекти за проучване и оценка на ресурсния потенциал от неконвенционални нефтени и/или газови находища (вкл. на шистов газ) на българската територия, континенталния шелф и изключителната икономическа зона в Черно море. С оглед настоящите и бъдещи приоритети пред индустрията и енергетиката в страната, считаме че всякакъв друг подход за решаване на проблема би бил необоснован и в разрез с националните интереси.

В качеството ни на браншова организация, представляваща компании със сериозен опит и традиции в геологопроучвателния и добивния сектор, бихме желали да изразим своите опасения и да насочим вниманието на законодателния орган и на компетентните държавни органи към следното:

Формулираните текстове на т.1 и т.3 от решението на Народното събрание създава възможности за противоречиво тълкуване и прилагане на наложените забрани върху традиционни и задължителни технологии и операции при прокарването и поддръжката на сондажи в конвенционалните находища на нефт и природен газ с всички произтичащи от това неблагоприятни последствия за българския енергиен пазар.

Целта и волята на законодателя, приел решението е да се наложи забрана и да се санкционира прилагането на технологиите за хидравлично разбиване и фракнинг, използвани конкретно за проучване и добив на шистов газ. Точки 1 и 3 от решението обаче не съдържат категорична позиция на забраната именно в тази насока, напротив, те смесват дейностите по търсене и проучване в перспективни площи с цел откриване на конвенционални източници на въглеродороди, с тези по въздействие на пласта с цел проучване и/или добив на шистов газ. Предвид горното, считаме за наложително да бъдат ясно и компетентно разграничени стандартните и общоприети в световната сондажна практика методи и технологии, извършвани на големи дълбочини, при високи (над посочените 20 атмосфери) пластове налягания и осигуряващи нормалния процес на сондиране, циментации, ремонти на обсадни колони, операции по ликвидиране на технологични аварии и фонтанирания на въглеродороди и др. от неконвенционалните методи за проучване и добив на шистов газ, попадащи под забраната на приетото от Народното събрание решение на 18.01.2012 г.

Член на:

2

Member of:

БСК

EURACOAL

БЪЛГАРСКА МИННО-ГЕОЛОЖКА КАМАРА

1309 София бул. „Ал. Стамболийски“ №205 ет.2 стая 30
Тел./Факс: 822 9373; Е-пошта: office@bmgk-bg.org
Интернет страница: <http://www.bmgk-bg.org>

BULGARIAN CHAMBER OF MINING AND GEOLOGY

205, Al. Stamboliski Blvd., R. 2; 1309 - Sofia
Tel/Fax: +359 2 622 9373; Email: office@bmgk-bg.org
Web page: <http://www.bmgk-bg.org>

Призоваваме отговорните институции за по-задълбочен и отговорен подход към решаване на този важен за българската индустрия въпрос, като се отчетат всички последствия, произтичащи за икономиката и енергетиката на страната.

Във връзка с гореизложените аргументи считаме, че решението на НС от 18.01.2012 г. трябва да се промени в посока гарантиране на сигурността на процеса при проучванията на нефт и газ по конвенционален метод, и декларираме готовността на нашите специалисти да участват в комисии и експертни групи при изготвяне на професионално и мотивирано предложение за промяна на това решение.

Председател на УС и на БМГК:

д-р инж. Лъчезар Цонков

Член на:

3

Member of:

КРИБ

EURACOAL